

جامه سرا

روزنامه به دست

مرانید
کتی روزنامه‌های به دست
ندید آتشی که در دلم فکند
دو حبه قند
درون قهوه حل نمود
و حل شدم درون او دوبار
ولحظه‌ای گذشت
بدون آن که بیندم دمی
و ذره‌ای ز آتشی که می کشد درون من لهیب
حس کند
کنش به دست
در شلوعی غروب
رفت و رفت و رفت و رفت
جا گذاشت
روزنامه راجا
و تنهایی مرا

نزار قبانی / برگردان حسین برهمت

هر بیت چشم تو

ساده که نه... بلکه پر از استعاره است
هر بیت چشم تو، پر ایما اشاره است
مثل کوب، ساکت و بی ادعاولی
چون آسمان شب، نگهت پر ستاره است
تا دیدم آن هلال دو ابروی دلکشت
پژواک ربانی دلم بر مناره است
می ترسم از هجوم شهاب خیال تو
چون آینه که وحشتش از سنگ خاره است
یوسفا اگر که پیرهنش پاره شد ز پشت
در عشق تو تمام تنم پاره پاره است
تقصیر تو نبود اگر دست دل برید
نارنج عشق و ووسه‌های دوباره است
چشم انتظار منجی عشقت نشسته ام
موعود من اسیر کدامین هزاره است؟

جواد مهریان

رویداد

۱۴ کتاب نهایی مهرگان ادب مشخص شد

بنا بر اعلام دبیر خانه جایزه مهرگان، با رأی جواد اسحاقیان، مهدی غبرایی، علیرضا سیف‌الدینی، لیلی صادقی، حسین آتش‌پرور، سیاوش گلشیری و ابوالفضل حسینی، هفت داور مرحله نهایی کتاب «مهرگان ادب»، هفت رمان و هفت مجموعه داستان نامزد دریافت تندیس مهرگان و جایزه نقدی هفدهمین و هجدهمین دوره جایزه «مهرگان ادب» مشخص شدند.

به گزارش ایسنا، کتاب‌های راه یافته به مرحله نهایی از میان ۵۲۷ اثر (۲۸۵ رمان و ۲۴۲ مجموعه داستان) چاپ اول منتشرشده در سال‌های ۹۴ و ۹۵ انتخاب شده است.

هفت رمان راه یافته به مرحله نهایی جایزه مهرگان ادب عبارتند از: افغانی کشی، محمدرضا ذولعلی، پیدایش؛ این سگ می خواهد رگه‌ها را بخورد، قاسم کشکولی، بوتیمار؛ روز اول ماه مهر هرگز نیامد، جمشید ملک‌پور، افزاز؛ سمت کالسکه، مرتضی کرپلاهی‌لو، روزنه؛ فراموشی، جواد پویان، نیلوفر؛ کوچه ابرهای گمشده، کورش اسدی، نیماژ؛ گلوگاه، طیبه گوهری، صدای معاصر. هفت مجموعه داستان راه یافته به مرحله نهایی جایزه مهرگان ادب نیز این کتاب‌ها هستند: افشاربندان، محسن حکیم معانی، ثالث؛ بیدار نشدن در ساعت نمی دانم چند، احمد آرام، نیماژ؛ خانه کوچک ما، داریوش احمدی، نیماژ؛ گنبد کیود، کورش اسدی، نیماژ؛ لب‌خوانی، ابودر قاسمیان، نگاه؛ لندن شهر چیزهای قرمز، نوید حمزوی، نیماژ؛ نوبت سگ‌ها، شروش چیت‌ساز، مرکز، دبیر خانه جایزه مهرگان زمان برگزار می مراسم نهایی اهدای جایزه را اوایل اردیبهشت‌ماه اعلام کرد. زمان دقیق و مکان برگزاری مراسم نهایی متعاقباً اعلام می شود.

باید و نباید‌های ساده‌نویسی شعر در گفت‌وگو با محمدرضا سرسالاری
ساده‌نویسی آری، ساده‌انگاری نه!

فاطمه خلخالی استاد - ساده‌نویسی در شعر، جریانی است که می‌تواند مطابق سلیقه مخاطب جدی امروز باشد اگر بایدها و نبایدهای آن به‌درستی رعایت شود. اما چنانچه همین ساده‌نویسی، تبدیل به مفری شود برای افرادی که سواد شعری ندارند اما در سودای شاعری به سر می‌برند، چه بسا ابتذال ادبی را به همراه داشته باشد و با سطحی‌نویسی و سطحی‌انگاری برابر شود، آسیبی که دامن شعر امروز را گرفته است. در همین باره با محمدرضا سرسالاری، شاعر مشهدی و دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، گفت‌وگو کردیم. سرسالاری که هم‌اکنون سه انجمن شعر «رضوی» و «سیاوش» و «دوشنبه‌های بنیاد فردوسی» را سرپرستی می‌کند، یک مجموعه شعر به نام «آفتابگردان‌های سرزمین مادری» دارد که سال ۹۲ چاپ شده است. مجموعه شعر «در قیامت سفید می‌پوشم» نیز عنوان کار بعدی اوست که قرار است بزودی منتشر شود. او همچنین نقدهایی در حوزه شعر در مطبوعات به چاپ رسانده است.

عمیقی را ارائه می‌کند.

سعدی زبان را بسیار ساده کرد

این فعال ادبی، ساده‌نویسی را از یک نگاه، کار دشواری می‌داند و در این باره ابراز می‌کند: چون شاعر ساده‌نویس از بسیاری از صناعات ادبی و لفظی استفاده نمی‌کند، برای رسیدن به زبان مقتدر باید بیشتر تلاش کند. از همین روست که ساده‌نویسی در شعر، کاری سهل و ممتنع است.

وی آغاز تاریخچه ساده‌نویسی در ادبیات فارسی را به بعد از سده‌های ششم و هفتم هجری منتسب می‌کند و می‌گوید: ما تا سده پنجم، درگیر زبان مطمئن و بسیار پیچیده خراسانی هستیم. در سده چهارم و پنجم با بزرگانی همچون فردوسی، رودکی، فرخی سیستانی، منوچهری، ناصرخسرو و شاعران بسیار دیگری روبه‌رو هستیم که به هیچ عنوان نمی‌توانیم آن‌ها را در جرگه ساده‌نویس‌ها قرار دهیم.

سرسالاری در ادامه مرور تاریخ شعر فارسی، از سبک ترکستانی و آذربایجانی به عنوان سبک بینابینی در ادبیات فارسی یاد می‌کند که بزرگانی چون خاقانی، نظامی گنجوی و بسیاری دیگر در آن سبک شعر سروده‌اند و آن‌ها را نیز نمی‌توان ساده‌نویس خواند: ساده‌نویسی را می‌توانیم در سبک عراقی بگیری کنیم و از سده‌ی نام‌بربریم که در سده هفتم بنا به مناسبات

توانایی سرودن حتی یک بیت شعر کلاسیک را ندارند، در نگاهش این نوع شعر صحبت می‌کنند و هر متن بی‌دروپیکری را به عنوان شعر می‌نویسند و چاپ هم می‌کنند و بزرگداشت هم برایشان گرفته می‌شود، در حالی که شاعر ساده‌نویس باید مطالعه بسیاری داشته باشد و از مهارت‌های شعری بی‌بهره نباشد. سرسالاری یکی از مهم‌ترین آسیب‌های شعر امروز را، مطالعه‌نداشتن شاعران می‌داند و تصریح می‌کند: شعر ما چه در قالب غزل و چه شعر آزاد با مشکل مرضی به‌نام فقر مطالعه روبه‌رواست. آسیب دیگر، تقلید و از روی دست به نگاه کردن است و ساده‌انگاری در شعر نیز، معضل بعدی است.

وی می‌افزاید: شاعران جوان بسیاری هستند که تصور می‌کنند بدون مطالعه می‌توانند شعر بنویسند، مرید پیدا و کتاب چاپ کنند.

به اعتقاد این شاعر و روزنامه‌نگار اگر شعر ساده ما تفکر بلند و عمیقی را در پس خود داشته باشد، بسیار درخور روزگار امروز است، چراکه مخاطب کنونی، دوست ندارد شعر پیچیده بخواند. باین حال وی به این مسئله نیز اشاره می‌کند که نباید لقمه را جوید و در دهان مخاطب گذاشت؛ باید در شعر جایی هم برای لذت کشف مخاطب باقی بماند.

ساده‌نویسی‌های امروزی راضی‌کننده نیست

سرسالاری با بیان اینکه برخی شاعران به‌ظاهر ساده‌نویس اما در واقع ساده‌انگار امروز با نوشتن از معمولی‌ترین چیزها مثل حمام‌رفتن، محتوای شعر را تنزل داده‌اند، خاطر نشان می‌کند: استدلال این افراد این است که ما کار فرمی انجام داده‌ایم و هنر ما با زمانه پوچی که در آن زندگی می‌کنیم سنخیت دارد این اشعار به هیچ وجه نمی‌توانند مخاطب جدی شعر را اقناع کنند و به مرور زمان نیز به دست فراموشی سپرده خواهند شد. وی در توضیح صحبت‌هایش ادامه می‌دهد: اگر شما تاریخ ادبیات ایران را نگاه کنید، متوجه می‌شوید اشعاری که محتواهای کوتاه و مضمون‌هایی دم‌دستی داشته‌اند، هیچ‌وقت ماندگار نشده‌اند. همین حالا اگر به ادبیات خواننده‌های ما بگویید چند شاعر از سده ششم نام‌برند، بیشتر آن‌ها به نظامی، خاقانی، انوری و در نهایت به عثمان مختاری بسنده می‌کنند، در حالی که در هر قرن، شاعران بسیاری ظهور کرده‌اند.

می‌خواهم بگویم اگر بدون اندیشه شعر بگوییم، ماندگار نمی‌شویم اما اگر پشت سروده‌هایمان مفاهیم عمیق و بلندی وجود داشته باشد، چه ساده بنویسیم و چه پیچیده، آن شعر ماندگار می‌شود.

فرتور و فرهنگ

فروردین، ماه تولد استاد محمدرضا حکیمی، اندیشمند بنام و برجسته مشهدی است. حکیمی جایگاه ویژه‌ای در میان فرهیختگان کشور دارد. عکس سمت راست حضور او را در کنار شادروان داریوش سایگان، روشنفکر برجسته، ثبت کرده که به‌تازگی انتشار خبر درگذشتش اهالی فرهنگ را متأثر کرد. در تصویر سمت چپ، استاد عکسی از فیدل کاسترو، رهبر سابق کوبا، را در دست گرفته؛ نامه استاد به کاسترو و تشریح مبانی اسلام برای رهبر مارکسیست کوبا مشهور است.

در روزهای اخیر شهرداری مشهد به مناسبت ماه زادروز استاد، تابلویی از طرح چهره او را در میدان فلسطین به نمایش گذاشته است.

درنگ

آینه آورد مت‌ای روشنی...

چاپ شده کاملاً فرق دارد (تصحیح محمود عبدا... الجادر، بغداد، ۲۰۰۲). اما به طنز قریب به یقین از تعالی است. بسیاری از مندرجات آن در کتاب‌های دیگر تعالی تکرار شده و این شیوه تعالی است.

در این رساله آمده: «المعلی بن ایوب اهدی الی المعز بالله فی نیروز مرأة خسروانیة فی نهاية الحسن فقال: أهدیتها لید کرنی بها إذارأی حسن وجهه فیها» (ص ۱۵): «المُعَلّی بن ایوب در نیروز به المعز بالله «آینه شاهی» بغایت زیبا ار مغان کرد. پس گفت: این آینه را به او هدیه دادم تا هر وقت زیبایی چهره اش را در آن ببیند، مرا یاد کند». همین حکایت عیناً در الخاص الخاص تعالی هم آمده است (تصحیح مأمون بن محبی الدین الجنان، بیروت، صص ۷۶-۷۷).

چند نکته گفتنی است:
۱. نام ایوبعلی ایوب که در جوامع الحکایات آمده قطعاً نادرست است. صحیح أبو العلاء معلی بن ایوب (متوفی ۲۵۵) است که تعالی ذکر کرده است. (برای نمونه تک: تاریخ دمشق ابن عساکر، ج ۵، ص ۳۷۱ و تاریخ الاسلام ذهبی، تصحیح تدمری، ج ۱۹، ص ۳۵۲ و ماخذی که در پانویس معرفی شده).

میلاد عظیمی - به قصه زیر توجه کنید:

هیچ نیست آینه آورده ام تاروی خود را در وی مطالعه کنی! (فیه مافیة، تصحیح فروزانفر، ص ۱۸۶).

همین حکایت در مثنوی شریف هم آمده است (تصحیح نیکلسون، ج ۱، صص ۱۹۴-۱۹۷). در غزلیات شمس هم مولانا به این حکایت گوشه چشم داشته است: جان آینه کنیم به سودای یوسفی پیش جمال یوسف با ار مغان رویم (تصحیح فروزانفر، ج ۴، ص ۵۲) و هر که دل دارد آینه کند آن دل را آینه هدیه بدان یوسف کمنان آرید (همان، ج ۷، ص ۹۶) استاد فروزانفر دو مآخذ برای این قصه نشان داده است: یکی المستجد من فعاتل الاجواد تنوخی و دیگر جوامع الحکایات عوفی (فیه مافیة، ص ۳۲۷ و قصص و تمثیلات مثنوی، ص ۳۱): «آورده اند که در آن وقت که امیرالمؤمنین معزز به خلافت نشست هرکس از امرای اطراف به خدمت او هدیه‌ها فرستادند. ابوعلی ایوب که امیرپارس بود، در میان هدیه‌های خویش، آینه‌ای چینی فرستاد در غایت لطف و نهایت صفا. احمد اسراییل که وزیر بود، بر وی اعتراض کرد و گفت: به نزدیک خلفا

دُر لفظ دری

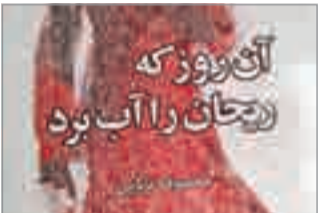
حسین جاوید

«وی» یا «او»

حسین جاوید - استفاده از «وی» به جای «او» در دوره معاصر زبان فارسی توصیه نمی‌شود. البته قطعاً کسانی که هیچ‌گونه شناختی از پیشینه زبان فارسی ندارند چنین چیزی را نمی‌پسندند و نمی‌پذیرند. «وی» بازمانده «awē» در دوره میانه زبان فارسی است و «او» بازمانده «ōy». نکته اینجاست که «awē» در دوره میانه همواره در حالت غیرفاعلی به کار می‌رفته است. در سده‌های ابتدایی دوره جدید زبان فارسی (سده‌های نخست پس از حمله اعراب به ایران) همچنان این قاعده حاکم است و ما، در بسیاری موارد، «وی» را در حالت غیرفاعلی می‌بینیم (مثلاً، «وی را گفتند»). وقتی ما «وی» را در حالت فاعلی به کار می‌بریم (مثلاً، «وی گفت»)، در واقع داریم خلاف قاعده زبانی پیش می‌رویم.

صاحب‌خبر

کتاب تازه نویسنده مشهدی منتشر شد

کتاب داستانی تازه‌ای از معصومه بابایی به بازار نشر آمد. به گزارش شهرآر، داستان بلند بابایی، داستان نویس مشهدی، با نام آن‌روز که رحمان را آب برد، منتشر شد. ماجرای این کتاب در باره زنی به نام رحمان است که حدود ۸۰ سال پیش، آب رودخانه کشف‌رود او را با خود می‌برد. این داستان، ۱۴ فصل دارد که در هر فصل، یک راوی به صورت اول شخص به شرح ماجرا می‌پردازد. آن روز که رحمان را آب برد، دومین کتاب مستقل بابایی است که در ۸۴ صفحه، نشر طنین قلم منتشر کرده است.

بر خور دروشمند با متون در پژوهش گستران پندار

مؤسسه فرهنگی هنری پژوهش گستران پندار، دوره آموزشی «نظریه‌های ادبی، راه بر خور دروشمند با متون» را برگزار می‌کند. این برنامه قرار است از ۲۹ فروردین، چهارشنبه هر هفته برگزار شود. «خوانش حافظ در راستای نیازهای امروزین» برنامه آموزشی دیگر این مؤسسه است که از ۱۳ اردیبهشت، هر دوشنبه اجرامی شود.

مدرس این دوره‌ها محمد ریاحی و ساعت برگزاری نشست‌ها نیز ۷ تا عصر است. علاقه‌مندان می‌توانند به نشانی مؤسسه واقع در بولوار وکیل آباد، بین وکیل آباد ۴۸ و ۵۰ (حدفاصل بولوار لادن و صیادشیرازی) پلاک ۱۰۹۶ مراجعه کنند یا با تلفن ۰۵۱۲۸۶۴۶۹۰۳ تماس بگیرند.

ثبت انجمن‌های ادبی به عهده بنیاد گذاشته شد

با ابلاغ وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، مسئولیت شناسایی و سامان‌دهی و متشکل‌سازی انجمن‌های ادبی سراسر کشور به بنیاد شعر و ادبیات داستانی واگذار شد. به گزارش ایسنا، علاقه‌مندان و انجمن‌های فعال ادبی سراسر کشور می‌توانند برای اطلاع از شرایط ثبت‌نام، به سامانه اینترنتی hlclubs.ir مراجعه کنند.